

**Etika (gr. ethos) navika, ćud
Nauka o moralu**

**MORAL je jedan od temeljnih načina
ljudskog odnosa koji vlada u svijetu.**

***Rad je cijena koju moramo platiti da
bismo imali novaca.***

(anonimni izvor, citirao Robert P. Veccio)

***Tehnike izbora radnika i njihova
motivacija za rad..***

Poslovna etika i njeni izvori

- Šta je etika?
  - Poslovna etika je skup uvjerenja o tome što je moralno a što nemoralno poslovanje.
  - Izvori poslovne etike:
    1. Profesionalna etika (medicina, inženjerstvo);
    2. Društvena etika;
    3. Individualna etika.
-
-

Da li je važniji profit ili poslovna etika?

- **Friedman: Menadžer ima samu jednu dužnost – maksimalni profit.**
  - **Friedman: Menadžer nema obavezu poštovanja etičkih već samo zakonskih propisa.**
  - **Slažete li se s Friedmanom?**
  - **Treba li poštovati i zakone ako se može više zaraditi kršeći ih?**
-
-

Škola prosvijećenog egoizma

- **Freeman: Menadžeri su odgovorni ne samo vlasnicima dionica nego i lokalnoj zajednici, dobavljačima, kupcima i zaposlenicima u kompaniji.**
- **Prosvijećeni egoizam se zasniva na mišljenju da je društveno odgovorno poslovanje dugoročno profitabilnije od klasičnog egoizma.**

Koristi od poslovne etike

- **Etično poslovanje smanjuje transakcijske troškove, povećava reputaciju i zadovoljstvo na radu.**
  - **Transakcijski troškovi su troškovi kontrole.**
  - **Kompanije koje posluju etički privlače klijente.**
  - **Nemoralno poslovanje uzrokuje grižu savjesti i strah od kazne.**
  - **Donošenje i provođenje zakona kojima se kažnjava nemoralno ponašanje preduslov je za poštovanje poslovne etike.**
-
-

Elementi poslovne etike:

- **Postoje pisana i nepisana pravila ponašanja.**
  - **Vrste pravila:**
    - 1. Pravila o ponašanju prema klijentima;**
    - 2. Pravila o ponašanju prema kolegama;**
    - 3. Pravila o poštivanju propisa u profesiji.**
-
-

Pravila u odnosima prema klijentima

- **Emocionalna neutralnost;**
- **Nediskriminatorski pristup;**
- **Djelovanje na dobrobit klijenta;**
- **Odbijanje mita i protekcija;**
- **Altruizam (nesebična briga za dobrobit svih).**

Pravila o ponašanje prema kolegama

- **Potrebno je dijeliti znanje sa kolegama;**
- **Jednakost;**
- **Međusobna podrška.**

Branjenje profesije

- **Pojedinac mora poštovati profesionalne norme;**
- **Treba se protiviti laicima da daju profesionalne usluge.**

Etika građevinskih inženjera

- 1. Zabranjeno je ugrožavati život i zdravlje ljudi;**
  - 2. Zabranjeno je uništavati životnu sredinu;**
  - 3. Zabranjeno je nečasno preotimati klijente od kolega;**
  - 4. Dužni ste čuvati poslovne tajne klijenata;**
  - 5. Dužni ste poštovati autorska prava;**
  - 6. Zabranjeno je primanje i davanje mita;**
  - 7. Dužni ste cijeli radni vijek profesionalno se usavršavati.**
-
-

Pitanja

- **Smije li se lagati u reklamama?**
  - **Je li to finansijski korisno?**
  - **Da li bi država trebala zabraniti iznošenje netačnih podataka u reklamama?**
  - **Je li etički reklamirati proizvode koji su štetni za zdravlje (na primjer, alkoholna pića)?**
  - **Je li moralno da kompanije kontrolišu e-maile svoje zaposlenih ili da provjeravaju koje sadržaje na internetu zaposleni čitaju za vrijeme radnog vremena?**
-
-

Pitanja

- **Je li etički provjeravati šta u slobodno vrijeme rade kandidati koji su se prijavili na konkurs za posao?**
  - **Je li moralno dati mito, da bi se dobio posao, političaru u nekoj drugoj državi?**
  - **Je li to nemoralno iako je to uobičajena poslovna praksa u toj državi?**
-
-

Pitanja

- **Treba li država da omogući poslodavcima da traže od zaposlenih da rade 60 sati nedeljno?**
  - **Treba li taj rad spriječiti čak i ako zaposleni pristane na takvo radno opterećenje?**
  - **Da li bi 60-satna radna nedelja trebalo biti zabranjena čak i zaposleni koji bi za toliko rada dobio mjesečnu platu 8000 KM?**
-
-

Pitanja

- **Je li moralno tražiti od zaposlenih da potpišu da ni u kom slučaju neće otkrivati poslovne tajne?**
  - **Da li bi takav ugovor trebao biti obavezujući čak i ako je poslovna tajna da su proizvodi kompanije štetni po zdravlje?**
  - **Je li moralno izvoziti, uz visoku naknadu, radioaktivni otpad u zemlje koje ga žele uskladištiti, a nemaju odgovarajuće uslove za odlaganje takvog otpada?**
-
-

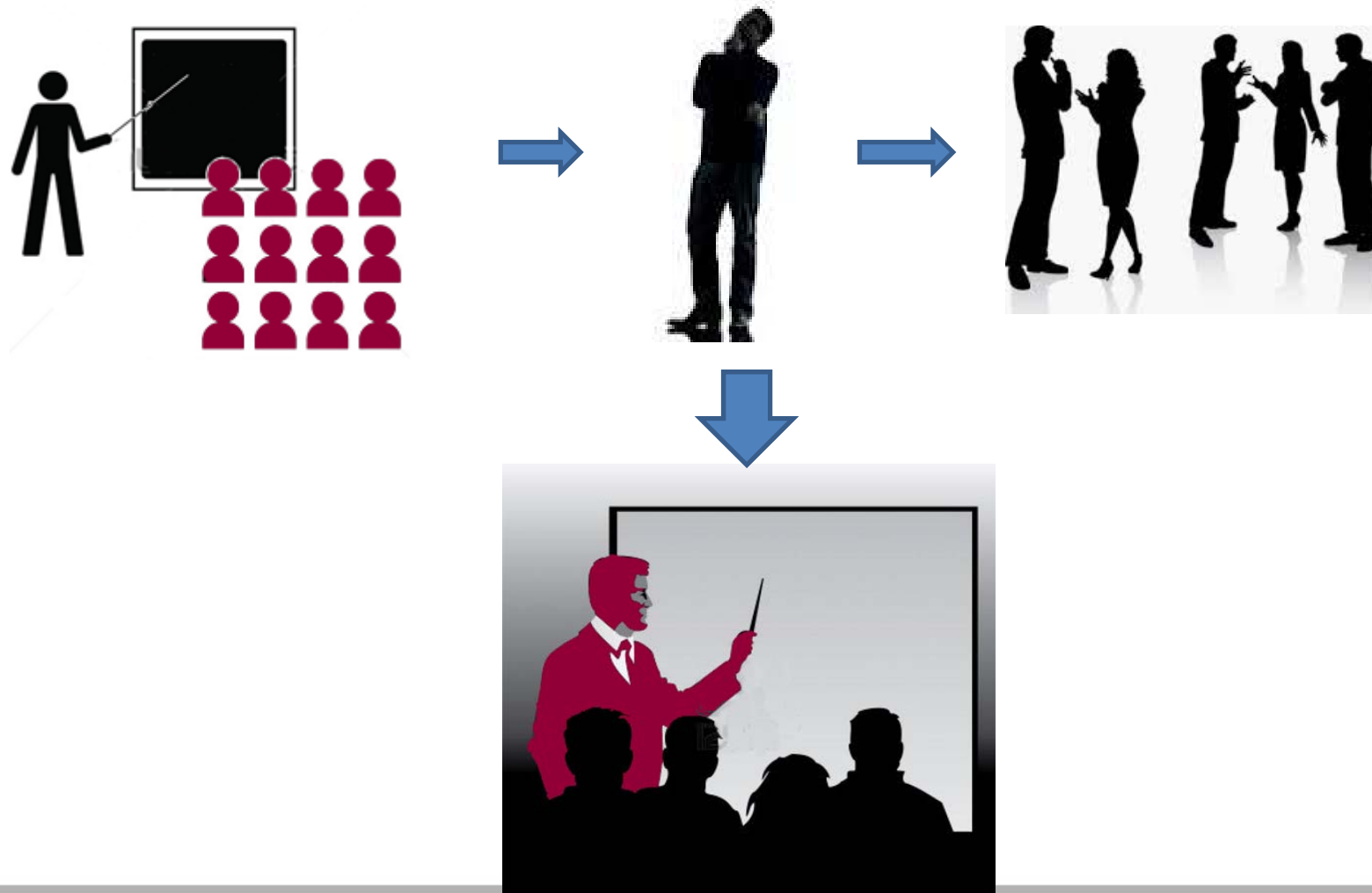
Pitanja

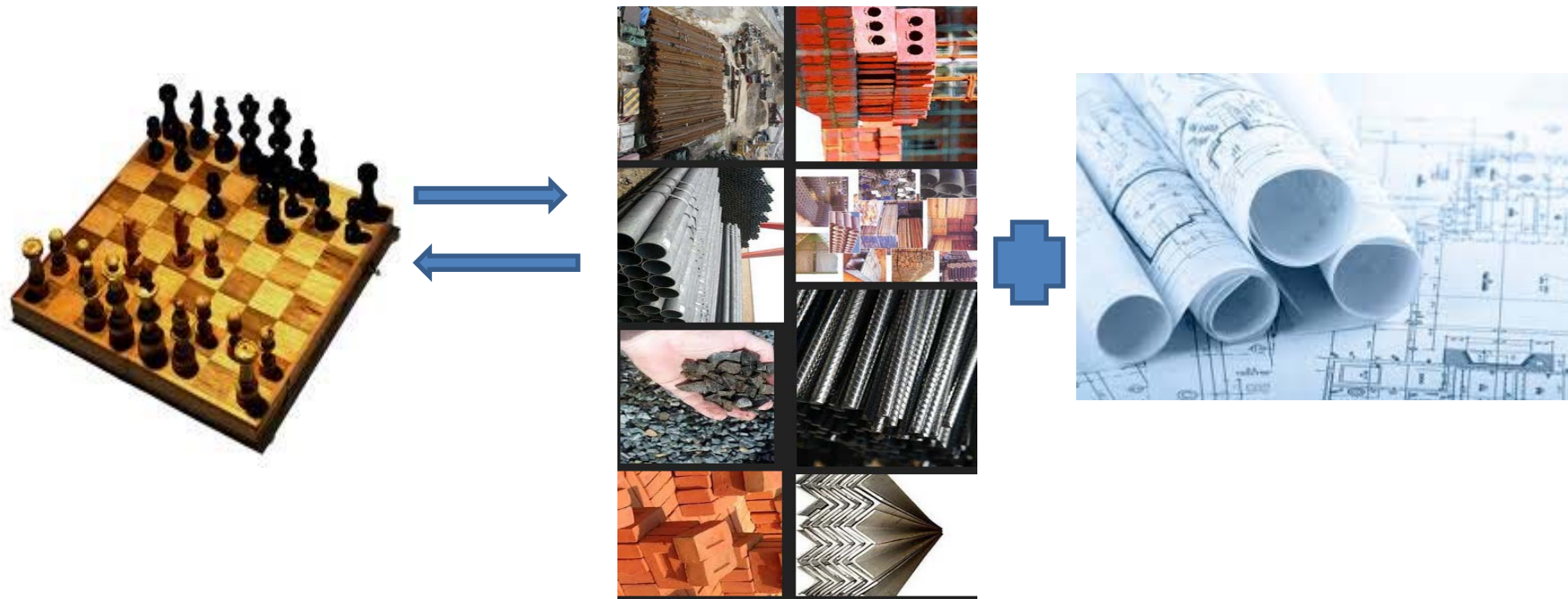
- **Je li moralno izvoziti „prijavu“ tehnologiju u zemlje u razvoju?**
  - **Je li to nedopustivo čak i u situaciji kada ljudi u toj državi žele takvu tehnologiju kako bi dobili radna mjesta?**
  - **Je li moralno zahtijevati od kandidata za posao da naprave test na AIDS?**
  - **Je li moralno ne primiti kandidata koji je u svemu bolji od svojih konkurenata, ali je HIV-pozitivan?**
-
-

Pitanja

- **Je li moralno zaposliti dijete mlađe od 12 godina?**
  - **Je li moralno kamerama nadzirati zaposlene za vrijeme radnog vremena?**
  - **Je li moralno raditi eksperimente na životinjama kako bi se testirali kozmetički proizvodi?**
-
-

OČEKIVANJA

!Uvijek postoji više dovoljno dobih rešenja

Poslovna etika je primjena etičkih principa u poslovnim odnosima i aktivnostima

Način koncipiranja, sklapanja, komuniciranja i izvođenja poslova u skladu s duhovnim, sociološkim, biološkim i prirodnim zakonima čovjeka i okruženja

Poslovna etika - etika vrline

VRLINE	TOLERANCIJA Snošljivost	ARETE Čestitost	FIDES Vjera	SPES Nada
CARITAS Milosrđe	Istinitost	SOFIA Mudrost	Samodoslijednost	Pouzdanost
AGAPE Zanos	Optimizam	ANDREA Hrabrost	Neograničenost	Požrtvovnost
FILIA Bratoljublje	Dobrodušnost	DIKA Pravednost	Ravnomjernost	Racionalnost
EROS Privlačnost	Cjelovitost	Umjerenost	Dinamičnost	Marljivost

KOMUNIKACIJA

NORME ~~BONTON~~	NAVIKE	OBIČAJI	KONVENCIJE	PROTOKOLI
PREDSTAVLJANJE	GOVOR TIJELA	ODJEĆA	PROSTORIJE	SREDSTVA
UPOZNAVANJE	LIČNO UPOZNAVANJE	POSREDNO UPOZNAVANJE	POSLOVNI RUČAK	KONFERENCIJE (konvencije)
KOMUNICIRANJE	TELEFONIRANJE	DOPISIVANJE	RAZGOVORI	SASTANCI
POSLOVANJE	POKLONI	BONTON van radnog mjesta	PUTOVANJE	BONTON ZDRAVSTVENIH RADNIKA

PASIVAN, ASERTIVAN I AGRESIVAN POLOŽAJ TIJELA
PRI KOMUNIKACIJI

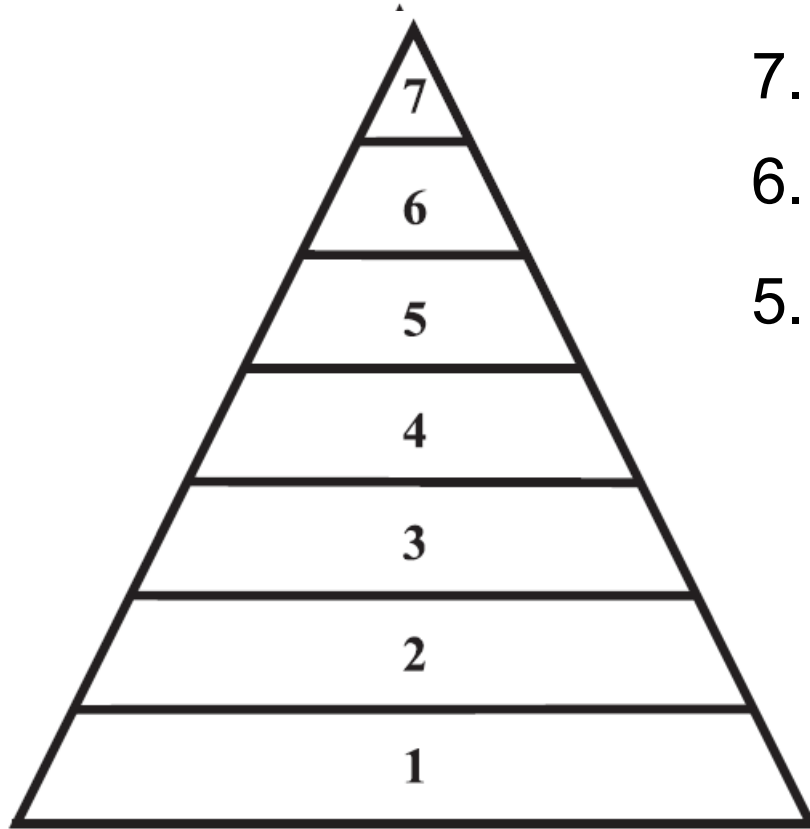
	PASIVAN	ASERTIVAN	AGRESIVAN
STAV	povlačenje unazad	uspravan	naginjanje unaprijed
GLAVA	pognuta glava	uspravna, ali ne i ukočena	Izbačena vilica
OČI	letimično gledanje, nema kontakta s očima	direktno gledanje u oči, ne buljenje	fokusirano gledanje, prodorno piljenje
RUKE	besciljne, mirne	opuštene, lagano se kreću	naglašeno ekstremni pokreti
KRETANJE	sporo, oklijevajući	brzina prilagođena situaciji	sporo i nadmeno ili brzo i grubo

SEBE I SVOJU ORGANIZACIJU PREDSTAVLJAMO:

- stavom i govorom tijela**
- odjećom**
- organizacionom kulturom**
- sredstvima, lokacijom i
profilom zaposlenih**

MASLOVLJEVA HIJERARHIJA LJUDSKIH POTREBA

7. Estetski zahtjevi - kvalitet

6. Istraživanje

5. Samodokazivanje

4. Sloboda, nezavisnost

3. Ljubav, odnos među ljudima

2. Stan, zarada, sigurnost

1. Fizičke potrebe, glad, žeđ